

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PSK2-4

Název školy:	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Božetěchova 3
Autor:	Ing. Marek Nožka
Anotace:	Formát, kodek , multimedialní kontejner
Vzdělávací oblast:	Informační a komunikační technologie
Předmět:	Počítačové sítě a komunikační technika (PSK)
Tematická oblast:	Vrstvy protokolu TCP/IP
Výsledky vzdělávání:	Žák rozeznává formát, kodér, dekodér a multimedialní kontejner; vyjmenovává vlastnosti jednotlivých formátů, kodeků, kontejnerů
Klíčová slova:	formát, kodek, kodér, dekodér, multimedialní kontejner
Druh učebního materiálu:	Online vzdělávací materiál
Typ vzdělávání:	Střední vzdělávání, 3. ročník, technické lyceum
Ověřeno:	VOŠ a SPŠE Olomouc; Třída: 3L
Zdroj:	Vlastní poznámky, Wikipedia, Wikimedia Commons

Formát kontejner kodek

Jestliže se přenáší video, je potřebné přenášet zároveň obraz a zvuk. V souvislosti s přenosem videa se používá pojmů **formát**, **kodek** a **kontejner**. Tyto pojmy bývají často zaměňovány nebo chybně interpretovány.

Kontejner

Kontejner umožňuje uložit zvuková, obrazová i jiná data (například titulky) do jednoho souboru.

AVI (Audio Video Interleave) je *multimedialní kontejner*. Soubory typu AVI mohou obsahovat zvukovou i video stopu, což umožňuje synchronní přehrávání videa a zvuku. Dnes je již zastaralý, ale má podporu u domácích stolních zařízení.

MP4 je multimediální kontejner definovaný standardem ISO, je součástí MPEG-4 standardu (Motion Picture Experts Group je název skupiny standardů používaných na kódování audiovizuálních informací). Je to moderní a otevřená alternativa k zastaralému AVI kontejneru. Oproti AVI může MP4 obsahovat menu, více titulků i zvukových stop a dokonce i 3D objekty. Umožňuje také bezproblémové streamování videa.

Streamování znamená vysílání v proudu. Například pokud posloucháte internetový rozhlas nebo sledujete IP-TV.

Matroska je moderní multimediální kontejner, který umožňuje pojmout většinu moderních video a audio formátů. Dokáže též pojmout několik různých audio stop včetně prostorového zvuku. (Hardwarová podpora je zatím výjimečná.)

Formát

Formát je popis způsobu uložení a interpretace dat. K uložení dat do formátu nebo jejich přečtení z formátu je potřeba **kodek**. Formát určuje jakých technik lze při kompresi využít, ale jejich konkrétní implementace -- algoritmus, je věcí kodeku respektive kodéru a dekodéru.

Nejpoužívanější formáty pocházejí většinou od skupiny MPEG (Motion Picture Experts Group): MJPEG, MPEG-1, MPEG-4 ASP a MPEG-4 AVC.

MJPEG (Motion-JPEG) je nejjednodušší formát pro komprimovaný obraz. Digitální kamera dodává data v tomto nebo velice podobném formátu. MJPEG je jen posloupnost JPEG obrázků. Každou sekundu 24 obrázků (záleží na Snímkové frekvenci). Každý snímek je tzv. klíčový -- přenáší se celý.

MPEG-1

Kódování pohyblivého obrazu a přidruženého zvuku pro digitální datové nosiče s rychlostí přenosu 0,9 až 1,5 Mb/s. Standard pro kódování zvuku zahrnuje také oblíbený zvukový kompresní formát MPEG-1 Layer 3 (MP3).

Pokročilejší formáty používají více typů snímků. Celé snímky (klíčové) se přenášejí celé a ostatní snímky (pomocné) se dopočítávají na základě informací o změnách vůči snímku klíčovému.

MPEG-2

Všeobecné kódování pohyblivého obrazu a přidruženého zvuku. Zahrnuje přenosové, obrazové a zvukové kódovací standardy pro vzduchem šířené televizní vysílání a digitální satelitní TV přenos. Přenosová rychlost se pohybuje od 1,5 Mb/s až do 15 Mb/s, (pro TV signál se používá rychlost 6 Mb/s).

MPEG-4

Kódování audiovizuálního obsahu s velmi nízkým bitrate¹. Má více

variant. Dnes je nejrozšířenější varianta **ASP** a nastupuje lepší varianta **AVC**, nazývaná též **H.264**. Ve formátu H.264 je možno zachovat DVD kvalitu při datovém toku 800~kb/s.

Kodek

Kodek je složenina z počátečních slabik slov *kodek* a *dekodér*, respektive *kompresa* a *dekompresa*. Je to algoritmus (nejčastěji počítačový program), který udává, jak zapsat (při enkódování -- zápisu) nebo naopak přečíst (při dekodování -- čtení) data do/z určitého formátu.

To v praxi znamená, že libovolný dekodér určitého formátu dokáže dekódovat (až na ojedinělé výjimky) libovolný materiál stejného formátu bez ohledu na to, jakým enkodérem byl tento materiál zakódován.

DivX je komerční obrazový kodek do formátu MPEG-4 ASP. Celá řada stolních přehrávačů podporuje jeho přehrávání.

Xvid je open-source varianta kodeku DivX, která přidává jistá vylepšení a využívá určitých možností formátu MPEG-4 ASP, která původní DivX nevyužíval. Proto se může stát, že obraz enkódovaný pomocí Xvid nejde pomocí DivX dekódovat.

x264 je velice kvalitní open-source enkodér (není to dekodér) do formátu MPEG-4 AVC.

LAME je velice kvalitní ztrátový open-source kodek pro formát MPEG-1 Layer 3 (MP3).

Ogg-Vorbis je ztrátový zvukový kodek učený pro formát Ogg.

Speex je open-source ztrátový zvukový kodek, který slouží ke kompresi lidské řeči. Je součástí projektu Ogg. Používá se pro VoIP (Voice over Internet Protocol).

-
1. bitrate -- datový tok ⇄